

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 8. Solvitur objectio petita à libro quem scripsit S. Augustinus de
correptione & gratia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

aliquam voluntatis motionem supernaturalem, qua voluntas somnolenta excitatur, prostrata erigitur, & infirma corroboratur ad faciendum bonum, vel ad malum vitandum. Duplex distingui potest, & debet, una scilicet perfecta, & altera imperfecta. Perfecta dicitur ea, quæ perfectè sanat voluntatem; imperfecta verò, quæ imperfectè tantum sanat. Prima delectat voluntatem; secunda verò terret. Cum prima voluntas bonum facit, vel ut placeat Deo, vel ut ab eo cœlestem gloriam accipiat; item malum vitat, vel ne Deo displiceat, vel ne ab eo separetur. Cum secunda voluntas bonum facit, & malum vitat, ne à Deo puniatur. Prima supernaturalis est illustratio mentis simul, & cœlestis quædam suavitas indeliberata, vi cuius voluntas delectatur exercitio operum pietatis, & observatione mandatorum divinatorum. Secunda supernaturalis est illustratio mentis simul, & supernaturalis timor indeliberatus, vi cuius voluntas exhorret gehennam, & alias pœnas, quas Deus minatur peccatoribus. De prima denique semper, aut ferè semper loquitur S. Augustinus, cum de gratia medicinali contra Pelagianos disputat.

ARTICULUS VIII.

Solvitur objectio petita à libro, quem scripsit S. Augustinus de corruptione & gratia.

Obj. cum Calvino & Jansenio. S. Augustinus, lib. de corr. & grat. cap. 11. & 12. disputans de gratiæ sanitatis & medicinalis discrimine, has gratias in hoc differre docet, quòd gratia sanitatis in operando penderet à libero voluntatis nutu; ita ut in statu innocentie, in quo expedita circa bonum & malum libertate indifferentiæ fruebatur primus homo, voluntas ejus posset pro arbitrio consentire vel dissentire gratiæ, adeoque cum & sub gratia bonum velle vel non velle, operari vel non operari: gratia verò medicinalis in operando non penderet à libero nutu voluntatis, quia liberum hunc nutum jam habere non potest voluntas, utpotè per peccatum originale spoliata libertate contrarietatis, omnique indifferentia activa, seu facultate se ipsam determinandi, unde sub gratia medicinali vult & operatur bonum, non quia se ipsa determinat, sed quia à gratia irresistibiliter determinatur ad illud volendum & operandum; atque eatenus nunc liberè vult & operatur bonum, quatenus illud vult & operatur spontaneè, cum plena rationis advertentia. Ergo, &c.

R. neg. ant. quod non Catholicam doctrinam, qualis cerè fuit Augustini doctrina, sed hæreticam, ab Ecclesia anathematizatam, & à doctrina S. Doctoris prorsus alienam continet. Nam r. S. Augustinus, quòd vel solum ad exsuffandam Calvini & Jansenii suppositionem sufficit laudatis capitibus gratiam Adamo ad perseverandum in statu innocentie datam non comparat cum gratia medicinali qualibet, sed cum ea tantum, quæ misericorditer ab æterno preparata est, & in tempore datur electis ad perseverandum in statu justitiæ. Hoc vel prima capitum lectio manifestè ostendit. 2. Docet quidem gratiam Adamo innocenti datam ad perseverandum in statu innocentie, diversam fuisse à gratia, quæ datur electis ad perseverandum in statu justitiæ. Quid ergo, inquit, Adam non habuit gratiam? Imò verò habuit magnam, sed disparem. At minimè docet in eo disparem fuisse, quòd Adamus innocens ei obtemperare vel refragari, cum ea bonum velle vel non velle, & agere vel non agere posset pro arbitrio; electi verò gratiæ medicinali non possint refragari, cum gratia medicinali non possint non velle & operari bonum. Et verò disparitatem gratiæ sanitatis à gratia medicinali electis ad perseverandum data, repetit S. Doctor à disparitate statuum naturæ innocentis & lapæ, & hanc disparitatem constituit, non in eo quòd homo in primo statu habuerit activam indifferentiam circa bonum & malum, in secundo verò non amplius habeat, sed in eo quòd

continuo obnoxius sit in secundo statu inordinatis concupiscentiæ motibus, à quibus liber erat in primo propter donum integritatis, adeoque in secundo statu in ordine ad volendum bonum & vitandum malum sicut oportet, languorem & infirmitatem contraxerit, cum circa utrumque sanus & robustus esset in primo statu. Hinc autem sequitur quidem, quòd homo in hoc statu potentior indigeat auxilio ad faciendum bonum & vitandum malum sicut oportet, minimè verò, quòd indigeat auxilio ad bene volendum & operandum irresistibiliter flectente & applicante voluntatem. Gratis igitur & immerito dicitur S. Doctor, in eo utriusque gratiæ discrimen ponere, quòd una, nempe medicinalis voluntatem flectat & applicet irresistibiliter; gratia verò sanitatis non sic flecteret & applicaret voluntatem, sed ei liberum relinqueret indifferentiæ suæ exercitium.

Atinquit. In quo ergo S. Augustinus docet gratiam sanitatis à medicinali differre? R. S. Doctorem capitibus laudatis multiplex afferre discrimen, sed sine præjudicio libertatis indifferentiæ circa bonum & malum pro statu præsentis, quam libertatem etiam circa bonum volendum vel non volendum pro arbitrio aut non amissam, aut cerè non amissam irreparabiliter, constanter tenuit cum Catholica Ecclesia, ut suo loco fusè & accuratè ostensum est.

Primum itaque discrimen, juxta S. Doctorem est, quòd gratia electis ad perseverandum datur propter merita Christi; gratia verò ad perseverandum in statu innocentie data fuerit Adamo independentè ab illis meritis. Nam c. 11. sic loquitur. *Ille (Adamus) in illis bonis Christi morte non eguit: istos à reatu & hereditario & proprio, illius Agni sanguis absolvit.* Ratio est, quia, ut sentit S. Doctor, incarnatio non fuit decreta, & consequenter merita Christi non fuisse prædefinita, nisi post absolutam prævisionem lapsus Adami. Unde non nisi post hanc prævisionem gratiæ preparatæ fuerunt propter Christi merita, atque ita homo in tempore non accepit gratiam propter merita Christi, nisi post lapsum suum.

Secundum discrimen, juxta S. Doctorem est, quòd gratia Adamo ad perseverandum data, laxior esset propter conjunctum integritatis donum, vi cuius immunis erat à concupiscentiæ motibus, quos etiam inviti patiuntur electi in præsentis statu. Nam sic ait cod. cap. 11. *In eis (electis) caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem. . . . ille vero (Adamus) nulla tali rixa à se ipso adversus se ipsum tentatus atque turbatus, in illo beatitudinis loco sua secum pace fruebatur. Proinde etsi non interim latiore nunc, verum tamen potentior gratia indigent isti (electi).*

Tertium discrimen, juxta S. Doctorem est, quòd gratia ad perseverandum in statu innocentie Adamo data, fuerit merè sufficiens, hoc est, fuerit quidem verè sufficiens, sed incongrua. Sufficientissimam quidem ad perseverandum in statu innocentie gratiam habuit Adamus: cœlitus enim illustrabatur, quomodo illi idoneum erat, ut perseverare posset, & perseveraret, si vellet: at congruam non habuit, quia illustratus non fuit, aut cerè illustratus non fuit ex parte voluntatis à Deo motæ, quomodo illi congruebat, ut perseverare vellet, & perseveraret. Merito tamen illi imputatum est, quòd non perseveraverit, quia si voluisset, perseverasset, & ad perseverandum fuit sufficientissime illustratus; neque ei debitum fuit, ut illustraretur, aut illustratus, ex parte voluntatis à Deo moveretur, quomodo ei aptum erat, ut re ipsa vellet perseverare.

Gratia verò, quæ datur electis in hoc statu naturæ lapæ ad perseverandum in statu innocentie, non modo verè sufficiens, sed etiam congrua est, quia electis datur, quomodo illis aptum est, ut velint & consentiant: unde non solum possunt velle & consentire, sed etiam re ipsa volunt & consentiunt, non ex naturalibus tantum viribus, sed ex viribus naturæ simul & gratiæ illos congruè moventis simul & corroborantis & adjuvantis ad volendum & consentiendum: qua-

quapropter hæc gratia rectè dicitur non solum dare illis posse velle & consentire, verum etiam facere ut velint & consentiant. *Tale quippe*, inquit S. Doctor eod. cap. erat adiutorium (Adami) quod desereret, cum vellet, & in quo permaneret, si vellet, non quo fieret ut vellet. *Hæc est prima gratia, quæ data est primo Adam. Sed hæc (gratia electorum) potentior est in secundo Adam. Prima est enim, quæ fit, ut habeat homo iustitiam, si velit. Secunda vero plus potest, quæ etiam fit ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem, voluntate spiritus vincat.*

Quantum discrimen, juxta S. Doctorem est, quod gratia, quæ per Christum datur electis ad perseverandum, non solum sit supernaturalis illustratio mentis, sed etiam & potissimum cælestis quadam delectatio indeliberata, quæ bonum voluntati electorum suaviter placet, & ita placet, ut illud velint, tantoque ardore diligant, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincant. Gratia verò data Adamo in statu innocentie ad perseverandum, fuit tantum gratia illustrationis, & quidem incongrua, licet verè sufficiens, ut jam notatum est. *Ille (Adamus) non opus habebat eo adiutorio*, inquit S. Doctor eod. cap. quod implorant isti (electi) cum dicunt: *Video aliam legem, &c.* Quænam autem sit hæc gratia, quam electi in statu naturæ lapsæ contra rebellantem concupiscentiam & intestina dissidia implorant, expresse declarat S. Doctor lib. 2. de pecc. mer. & rem. c. 19. *Cum ab illo, inquit, illius adiutorium deprecamur ad faciendam perficiendamque iustitiam, quid aliud deprecamur, quam ut aperiat quod latebat, & suave faciat quod non delectabat?*

Juxta S. Doctorem igitur, electi implorant non solum cælestem lucem, quæ illuminentur tenebræ eorum, sed etiam cælestem suavitatem, quæ destructum suum terra eorum; implorant adiutorium, per quod non solum aperitur quod latebat, sed etiam suave fit quod non delectabat; implorant non solum supernaturalem mentis illustrationem, quæ ad faciendam perficiendamque iustitiam sufficiebat Adamo in statu innocentie, sed etiam cælestem & victtricem delectationem, sine qua non placeret eis iustitia, nec eam amarent, sed potius fastidirent propter terrenam delectationem, quæ voluntas eorum tantoperè propendet & afficitur ad sensibilia: unde cælesti illa & victtrice delectatione ad faciendam perficiendamque iustitiam indigent.

Quantum discrimen, juxta S. Doctorem est, quod gratia, quæ electis ad perseverandum datur, sit potentior, quam gratia sanitatis. Proinde, inquit S. Doctor, *est non interim latiore nunc, verumtamen potentiore gratia indigent isti (electi).* Potentior autem est, juxta mentem S. Doctoris, gratia medicinalis, non propter vim irresistibiliter voluntatem flectendi & applicandi ad volendum & agendum, quam ipsa habeat, & quæ earuerit gratia sanitatis, sed partim propter congruitatem, quam habet, & quæ gratia sanitatis caruit: nam vi hujus congruitatis, gratia medicinalis facit ut electi velint, & tantum velint, tantoque ardore diligant iustitiam, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincant; partim propter adjunctam specialem providentiam, quæ Deus electis procurat mortem in talibus circumstantiis, in quibus reperiuntur perseverantes in observatione mandatorum: nam vi specialis hujus providentiæ simul & congruitatis gratiæ fit, ut electi non solum possint perseverare, sed etiam certò & infallibiliter usque in finem perseverent in statu iustitiæ.

Amplius. Secundum mentem S. Doctoris, gratia medicinalis, quæ datur electis, potentior est, quam gratia sanitatis; quia hæc gratia solum adjuvabat, mediatur scilicet, libertatem indifferentiæ; solum voluntati sanæ & robustæ faciem veluti præferebat; solum complebat posse; solum ostendebat bonum faciendum & malum vitandum; solum vim habebat suadendi. At gratia, quæ datur electis in statu naturæ lapsæ, amif-

Simonne Theol. Tom. II.

sam libertatem circa bonum restituit; voluntatem formolentam excitat, jacentem erigit, infirmam sanat, non solum complet posse velle, sed etiam facit ut voluntas velit; non solum ostendit bonum faciendum & malum vitandum, sed etiam ad utrumque vires efficacissimas suppeditat; non solum vim habet suadendi, sed etiam vim immediatè & intimè movendi agrotam voluntatem, & quidem quomodo ei congruit ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligat iustitiam, ut quamvis de se infirma, tamen non deficiat, neque adversitate aliqua vincatur, sed invictissimè quod bonum est velit, & hoc deferere invictissimè nolit; non quod ad volendum quod bonum est, & hoc deferere nolendum irresistibiliter flectatur. & applicetur per gratiam, sed quia movetur & adjuvatur, quomodo ei congruit, ut, quamvis absque antecedenti ad alteram partem contrarietatis obligatione, & ex propria determinatione velit quod bonum est, invictissimè tamen velit, neque adversitate aliqua vinci possit.

Sextum discrimen, juxta S. Doctorem est, quod gratia Adamo data, fuerit tantum adiutorium sine quo non posset permanere, & quocum permaneret, si vellet, in statu innocentie; gratia verò, quæ electis datur ad perseverandum, completivè sumpta, sit adiutorium quo perseverant finaliter, hoc est, sit ex parte ipsa finalis perseverantia, quæ accepta, non posset non perseverasse. *Primo itaque homini*, inquit S. Doctor, c. 12. *qui in eo bono quo factus fuerat relictus, acceperat posse non peccare, posse non mori, posse ipsum bonum non deserere, datum est adiutorium perseverantiæ, non quo fieret ut perseveraret, sed sine quo per liberum arbitrium perseverare non posset.* Nunc verò Sanctis in regnum Dei per gratiam Dei prædestinatis, non tantum tale adiutorium perseverantiæ datur, sed tale, ut eis perseverantia ipsa doneatur, non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint.

Juxta S. Doctorem igitur, Adamum in statu innocentie Deus illustrabat tantum, & illustrando ad perseverandum adjuvabat, neque in ejus voluntate, aut in ejus intellectu operando, quomodo ei aptum erat, ut perseveranter iustitiam teneret, neque speciali aliqua providentia impediendo lapsum ejus. Unde adiutorium perseverantiæ datum Adamo in statu innocentie, fuit tantum adiutorium sine quo non. Electorum verò in statu naturæ lapsæ Deus non modò mentem illustrat, & cor tangit, quomodo illis aptum est, ut faciant perficiantque iustitiam, verum etiam procurat illis finem vitæ in iis circumstantiis, in quibus servi fideles inveniuntur. Unde adiutorium perseverantiæ, quod in statu naturæ lapsæ datur electis, completivè sumptum, est adiutorium quo, quia per bonum vitæ finem formaliter perseverantes, nec nisi perseverantes sumus, ea perseverantia, quæ salutis negotium consummatur: sicut per beatitudinem, cum data fuerit, homo formaliter beatus, nec nisi beatus erit.

Juxta S. Doctorem igitur, donum perseverantiæ, datum Adamo in statu innocentie, adequatè consistebat in supernaturali mentis illustratione, ad perseverandum merè sufficienti: donum verò perseverantiæ, quod datur electis in statu naturæ lapsæ, adequatè sumptum, præter actualia auxilia, quibus ad faciendam perficiendamque iustitiam intellectus illustratur, & voluntas delectatur congruè, includit bonum vitæ præsentis finem, misericorditer ab æterno præparatum, & in tempore certò & infallibiliter procurandum, quo bono sine electi tanta necessitate perseverant, seu perseverantes sunt in statu iustitiæ, quanta necessitate beatus est, qui beatitudinem, aut iustus est, qui iustitiam habet.

Dices 1. S. Augustinus cap. 11. dicit Adamum in statu innocentie accepisse gratiam, quam per liberum arbitrium deserere posset, quam desereret cum vellet, in qua permaneret si vellet, quæ fieret ut homo iustitiam haberet, si vellet, non quæ etiam fieret

C 3 ut vel-

ut vellet. Nam sic loquitur, cap. 11. *Tale quippe erat adiutorium, quod desereret (Adamus) cum vellet, & in quo permaneret si vellet, non quo fieret ut vellet. Hac est prima gratia, quae data est primo Adam; sed haec potentior est in secundo Adam. Prima est enim qua fit, ut habeat homo iustitiam si velit; secunda ergo plus potest, qua etiam fit ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat.* Ergo juxta S. Augustinum, in eo gratia sanitatis & medicinalis differunt, quod Adamus cum prima posset pro arbitrio velle vel non velle, sub secunda vero non possint electi non velle bonum salutare; vel, si vis, quod prima Adamo relinqueret expeditam ad utramvis partem contrarietatis activam indifferentiam, secunda vero cum tali activa indifferentia impossibilis, irresistibiliter voluntatem flectat & applicet ad unum, nempe ad volendum bonum.

R. neq. conseq. S. enim Augustinus loco laudato, in eo tantum opponit gratiam electorum gratiae Adamini innocentis, quod haec esset pure sufficiens, illa vero congrua sit & efficax; quod haec daret seu compleret tantum posse, illa vero det etiam ipsum velle & agere, juxta S. Doctorem loco citato, gratia electorum & gratia Adamini innocentis in hoc inter se differunt, quod per gratiam Adamini fieret tantum, ut haberet homo iustitiam si vellet, per gratiam vero electorum fiat non solum ut habeat homo iustitiam si vellet, sed etiam ut re ipsa velit & tantum velit tantoque ardore diligat iustitiam, ut eam faciat perficiatque, non obstantibus rebellantis continuo concupiscentiae motibus. Facit autem gratia electorum, non solum ut habeat homo iustitiam, si velit, sed etiam ut velit, & tantum velit, &c. non quia irresistibiliter flectit & applicat voluntatem ad volendum, sed quia ita movet illam quomodo ei congruum est ad volendum, ut quamvis verè possit non velle etiam in sensu composito motionis, tamen re ipsa velit, & tantum velit, &c.

Dices 2. S. Augustinus c. 12. manifestè docet in hoc gratiam sanitatis & medicinale inter se differre, quod cum gratia sanitatis posset Adamus pro arbitrio velle vel non velle iustitiam, adeoque posset pro arbitrio perseverare vel non perseverare in statu innocentiae; cum medicinali vero gratia non possint electi non velle iustitiam, atque ita non possint non perseverare in statu gratiae. Ergo juxta S. Augustinum, gratia sanitatis & medicinalis in hoc inter se differunt, quod gratia medicinalis irresistibiliter flectat & applicet voluntatem; gratia vero sanitatis non sic flecteret & applicaret; adeoque quod gratia medicinalis sit irrepudivilis ex natura sua, & necessitans; gratia vero sanitatis ex natura sua repudiabilis esset, & cum actus salutatis, ad quem dabatur, negatione componibilis.

Prob. ant. Nam 1. S. Doctor distinguit duplex adiutorium, nempe adiutorium sine quo non, & adiutorium quo. Itemque, inquit, ipsa adiutoria distinguenda sunt. Aliud est adiutorium, sine quo aliquid non fit, & aliud est adiutorium, quo aliquid fit.

2. Primi generis dicit esse alimenta, sine quibus vivere non possumus, sed quibus, etiamsi adsint, non necessariò fit ut vivamus: possumus enim, si volumus, ea non sumendo mori. Sine alimentis, inquit, non possumus vivere, nec tamen, cum affuerint alimenta, eis fit ut vivat qui mori voluerit. Ergo adiutorium alimentorum est, sine quo non fit, non quo fit ut vivamus.

3. Secundi generis dicit esse beatitudinem, sine qua homo beatus esse non potest, & qua, cum data est, necessariò fit, ut homo sit beatus: praesentem beatitudinem, homo non potest non esse beatus; sicut absente beatitudine, beatus esse non potest. At verò beatitudo, inquit, quam non habet homo, cum data fuerit, continuo fit beatus. Adiutorium est enim, non solum sine quo non fit, verum etiam quo fit propter quod datur. Quapropter hoc adiutorium & quo fit est, & sine quo non fit; quia &

si data fuerit homini beatitudo, continuo fit beatus: & si data nunquam fuerit, nunquam erit. Alimenta verò non consequenter faciunt, ut homo vivat; sed tamen sine illis non potest vivere.

4. Denique dicit adiutorium Adamo datum ad perseverandum in statu innocentiae, fuisse adiutorium sine quo non; adiutorium verò, quod electis datur ad perseverandum in statu gratiae, esse adiutorium quo. Primo itaque homini, inquit, qui in eo bono quo factus fuerat rectus, acceperat posse non peccare, posse non mori, posse ipsum bonum non deserere, datum est adiutorium perseverantiae, non quo fieret ut perseveraret, sed sine quo per liberum arbitrium perseverare non posset. Nunc verò Sanctis in regnum Dei per gratiam Dei praedestinatis, non tantum tale adiutorium perseverantiae datur, sed tale, ut eis perseverantia ipsa donetur, non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint.

Ex his autem sic argumentaberis. Ex S. Augustino, adiutorium perseverantiae, datum Adamo in statu innocentiae, fuit adiutorium sine quo non; & adiutorium perseverantiae, quod datur electis in statu naturae lapsae, est adiutorium quo. Atqui gratia sanitatis fuit adiutorium perseverantiae, datum Adamo in statu innocentiae; & gratia medicinalis est adiutorium perseverantiae, quod datur electis in statu naturae lapsae. Ergo ex S. Augustino gratia sanitatis fuit adiutorium sine quo non perseverantiae; gratia verò medicinalis est adiutorium quo. Atque ex eodem, adiutorium sine quo non perseverantiae, est tantum id sine quo homo perseverare non potest, & quocum perseverare potest, sed etiam quo fit ut perseveret, & tanta necessitate perseveret, quanta necessitate beatus est, cum data fuerit beatitudo. Ergo ex S. Augustino, gratia sanitatis & medicinalis in hoc inter se differunt, quod cum gratia sanitatis Adamus non necessitaretur ad perseverandum; sed perseveraret, si vellet, & non perseveraret, si nollet, in statu innocentiae: cum gratia verò medicinali necessitentur ad perseverandum electi; sic ut perseverare vel non perseverare in statu iustitiae non magis pendeat ab eorum libera determinatione, quam ab eorum libera determinatione pender esse, vel non esse beatos, cum data fuerit beatitudo. Ergo ex S. Augustino, gratia sanitatis & medicinalis in hoc inter se differunt, quod cum gratia sanitatis posset Adamus pro arbitrio velle vel non velle iustitiam; unde poterat pro arbitrio perseverare vel non perseverare in statu innocentiae: electi verò non possint non velle iustitiam cum gratia medicinali; unde non possunt non perseverare in statu iustitiae. Ergo ex S. Augustino, gratia sanitatis & medicinalis in hoc inter se differunt, quod gratia sanitas esset adiutorium ex natura sua repudiabile, adeoque non determinans, non necessitans; gratia verò medicinalis sit adiutorium irrepudivile ex natura sua, adeoque irresistibiliter flectens & applicans voluntatem ad volendum & faciendum id, ad quod volendum & faciendum datur.

Ad instans. R. neg. ant. Itaque juxta S. Doctorem, gratia sanitatis & medicinalis (supple semper, quae datur electis ad perseverandum) non in hoc inter se differunt, quod una repudiabilis esset, & altera sit irrepudivilis ex natura sua; quod una irresistibiliter flectat voluntatem, & altera non sic flecteret; quod cum prima Adamus innocens potuerit velle vel non velle; electi verò cum secunda non possint non velle iustitiam: sed in eo quod gratia sanitatis esset tantum gratia intellectus; medicinalis verò sit etiam gratia voluntatis: quod gratia sanitatis esset tantum illustratio; medicinalis verò sit etiam celestis electorio, & quidem voluntati maxime congrua: quod gratia sanitatis tantum illustraret Adamum, quomodo ei idoneum erat, ut perseveranter vellet habere iustitiam; medicinalis verò non solum illustret electos circa bonum faciendum & malum vitandum, sed etiam mo-

modo ineffabili operetur in eorum voluntate, eamque ita permoveat, ut bonum facere & malum vitare re ipsa velint, & tantum velint, tantoque ardore diligant, salva eorum & integra circa bonum & malum activa indifferentia, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincant.

Ad prob. ant. R. distinctionem illam duplicis adjutorii, sine quo non, & quo, non juvare causam adversariorum, qui ea manifeste abutuntur contra mentem S. Doctoris; quam ut assequaris, sequentia accipe. 1. itaque S. Doctor distinguit duplex adjutorium, adjutorium scilicet sine quo non, & adjutorium quo. 2. Per adjutorium sine quo non, intelligit illud sine quo aliquid fieri non potest, & quocum fieri potest, sed quocum re ipsa non fit, si non volumus, hoc est, quocum re ipsa ut fiat vel non fiat, pendet à libera nostra determinatione. Hujus adjutorii exemplum ponit in alimentis, sine quibus vivere non possumus, sed quibuscum non vivimus, si nolumus ea sumere, & inedia perire decernimus. 3. Per adjutorium quo, intelligit illud, non solum sine quo aliquid fieri non potest, & quocum potest, sed etiam quo re ipsa fit, si velimus, si non; hoc est, quo dato, in potestate nostra non est, ut sit vel non sit id ad quod datur, sed tanta necessitate fit, ut simpliciter repugnet non fieri. Hujus adjutorii exemplum ponit in beatitudine, quā non data, hominem esse beatum, & data, non esse beatum, contradictionem implicat.

4. Dicit Adamo, ad perseverandum in statu innocentiae, datum esse tantum adjutorium sine quo non; electis vero, ad perseverandum in statu iustitiae, dari adjutorium quo. 5. Per adjutorium sine quo non, datum Adamo ad perseverandum in statu innocentiae, intelligit auxilium actuale ad bonum faciendum & malum vitandum, nempe supernaturalem mentis illustrationem, sine qua non poterat, & quacum poterat Adamus perseverare in statu innocentiae, sed quacum re ipsa, nisi vellet, perseveraturus non erat: unde quia non voluit, non perseveravit. 6. Per adjutorium quo, quod electis datur ad perseverandum in statu iustitiae, non similiter intelligit auxilium actuale, aut collectionem auxiliorum actualium, quibus electi adjuvantur ad faciendum bonum malumque vitandum, & bonum faciendo malumque vitando permanendum in statu iustitiae; sed ipsam finalem in statu iustitiae perseverantiam, hoc est, ipsum vitae terminum, quem Deus illis misericorditer procurat eo tempore, quo in statu iustitiae sunt. In hoc autem statu naturae lapsae, in quo statum est omnibus hominibus semel mori, sine hoc vitae termino nemo potest esse finaliter perseverans, hoc est, finaliter perseverasse; & cum hoc vitae termino nemo potest non esse finaliter perseverans, hoc est, non finaliter perseverasse in statu iustitiae.

Audiamus S. Doctorem. *Hunc verò sanctis in regnum Dei per gratiam Dei praedestinatis, non tantum tale adjutorium perseverantiae datur, sed tale, ut eis perseverantia ipsa donetur, non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint.* Igitur S. Doctor per adjutorium perseverantiae, quod datur electis, hic intelligit donum, cujus effectus formalis est, hominem facere finaliter perseverantem in statu iustitiae; intelligit donum, quo dato, hoc ipso formaliter & immediate fit homo finaliter perseverans in statu iustitiae: sicut effectus formalis beatitudinis est, facere hominem beatum, & data beatitudine, hoc ipso formaliter & immediate fit homo beatus. Ad donum, quo dato, hoc ipso formaliter & immediate fit homo finaliter perseverans in statu iustitiae, non potest esse nisi vitae terminus, homini in iis circumstantiis, in quibus iustus est, à Deo procuratus, ut per se manifestum est. Ergo S. Doctor per adjutorium perseverantiae, quod datur electis, intelligit hic vitae terminum, quem Deus ab aeterno electis constituit pro talibus circumstantiis, in quibus erunt in statu gratiae, & quem eis in tempore procurat, pro ut constituit ab aeterno; adeoque adjutorium perseverantiae sumit hic, non completè, sed completivè

Simonnet Theol. Tom. II.

tantum, quo modo sumptum hoc adjutorium dicit tantum vitae terminum in iis circumstantiis, in quibus homo iustus invenitur, procuratum.

Confirmatur ex verbis proximè subsequentiis, quibus probat illud adjutorium quo perseverantiae, electis à Deo dari. Nam statim prosequitur sic: *Non solum enim dixit: Sine me nihil potestis facere: verum etiam dixit: Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, & posui vos, ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat.* Quibus verbis eis non solum iustitiam, verum etiam in illa perseverantiam se dedisse monstravit. Christo enim sic eos ponente, ut eant & fructum afferant, & fructus eorum maneat, quis audeat dicere: Forsitan non manebit? Sine poenitentia sunt enim dona & vocatio Dei, sed vocatio eorum, qui secundum propositum vocati sunt. Pro his ergo interpellante Christo ne deficiat fides eorum, sine dubio non deficiet usque in finem: ac per hoc perseverabit usque in finem, nec eam nisi manentem vitam hujus invenit finis.

Deus igitur ex S. Augustino operatur salutem electorum, duo illis conferendo beneficia distincta; dando scilicet illis iustitiam, & in iustitia finalem perseverantiam; dando illis fidem, quae per dilectionem operatur, & procurando ut in fide, quae per dilectionem operatur, perseverent usque in finem. Dat autem illis fidem, quae per dilectionem operatur, per gratiam medicinale congruam vocando eos, quomodo eis aptum est ut re ipsa credant, Deum diligant, & alia pietatis opera exercent; & procurant ut in fide, quae per dilectionem operatur, perseverent usque in finem, providendo ne aliter eos, quam in ea fide manentes, hujus vitae finis inveniat.

Juxta S. Doctorem igitur, adjutorium perseverantiae, sine quo electi perseverantes non possunt, & per quod non nisi perseverantes sunt, non est medicinalis illa gratia, qua moventur efficaciter ad faciendam perficiendamque iustitiam, sed est beneficium ab ea distinctum, eique superadditum, nempe finis hujus vitae eis ab aeterno misericorditer preparatus, & misericorditer in tempore procuratus à Deo in iis circumstantiis, in quibus stant, & ea fide, quae per dilectionem operatur, credunt. Procurat autem illis Deus hunc felicem vitae exitum, vel rapiendo eos antequam cadant, vel postquam ceciderunt, eos expectando donec resurgant; quorum neutrum circa reprobos, qui aliquando iustificantur, praestat: unde nullus eorum in iustitia usque in finem perseverat.

Duorum illorum, quibuscum electi inter tot & tantas hujus vitae procellas ad salutis portum appellant, beneficiorum distinctionem exprimere pergit S. Doctor. Nam post verba proximè laudata sic prosequitur: *Major quippe libertas est necessaria adversus tot & tantas tentationes, quae in paradiso non fuerunt, dono perseverantiae munita atque firmata, ut cum omnibus amoribus, terroribus, erroribus suis vincatur hic mundus: hoc Sanctorum martyria docuerunt. . . . isti non dico terrente mundo, sed serviente ne starent, steterunt in fide. . . . unde hoc, nisi durante illo, à quo misericordiam consecuti sunt ut fideles essent: à quo acceperunt spiritum non timoris, quo persequentibus cederent, sed virtutis & charitatis & continentiae, quo cuncta minantia, cuncta invitantia, cuncta cruciantia superarent. . . . Horum cum fuisset voluntas serva peccati, liberata est per illum, qui dixit: Si vos Filius liberaverit, tunc verè liberi eritis. Et accipiunt tantam per istam gratiam libertatem, ut quamvis quamdiu hic vivunt, pugnent contra concupiscentias peccatorum. . . . non tamen ultra serviant peccato, quod est ad mortem. . . . De quo peccato. . . . possunt multa & diversa sentiri: ego autem dico id esse peccatum, fidem quae per dilectionem operatur, deserere usque ad mortem. Huic peccato ultra non serviunt. . . . per secundam Adam Dei gratia liberati, & ista liberatione habentes liberum arbitrium quo serviant Deo, non quo captiventur à diabolo. Liberati enim à peccato, servi facti sunt iustitiae, in qua stabunt usque in finem, donante sibi illo perseverantiam,*

tiam, qui eos prescribit & predestinavit, & secundum propositum vocavit, & justificavit, & glorificavit.

Ecce duo beneficia distincta, quibus electi mundum cum omnibus amoribus, terroribus, erroribus ejus vincunt, nempe major libertas, & donum perseverantiae completivè sumptum, seu perseverantia finalis, qua major illa libertas munitur atque firmatur. Majorem autem illam libertatem, juxta S. Doctorem, facit gratia medicinalis congrua, de qua superius c. 11. sic loquitur: *Hec potentior est in secundo Adam... plus potest, qua etiam fit ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligit, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem, voluntate spiritus vincat... tanto major est, ut parum sit homini per illam reparare perditam libertatem, parum denique non posse sine illa, vel apprehendere bonum, vel permanere in bono si velit, nisi etiam efficiatur ut velit.* juxta S. Doctorem igitur, gratia medicinalis, etiam ea, quacum electi vincunt mundum cum omnibus amoribus, terroribus & erroribus ejus, etiam ea qua fit ut electi velint, & tantum velint, tantoque ardore diligent, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincant, non est donum perseverantiae, quomodo sumit illud hic S. Doctor, hoc est, non est illud adjutorium quo, cum datum fuerit, non nisi perseverantes esse possunt electi.

Sancti Martyres, juxta S. Doctorem, mundo non terrente tantum, sed etiam sevientem ne starent, steterunt in fide, & in finem usque steterunt, quia à Deo misericordiam consecuti sunt, ut essent fideles, & essent usque in finem; & misericordiam consecuti sunt, quia Deus misericorditer dedit eis spiritum virtutis, & charitatis & continentiae, quo cuncta minantia, cuncta invitantia, cuncta cruciantia superarent, donec perseverantia, hoc est, perseverantia finali munitum atque firmatum. Per spiritum autem illum virtutis, charitatis, & continentiae intelligit S. Doctor celestem illam delectationem, qua sanctorum Martyrum voluntas, excitata, accensa, corroborata, & adjecta est quomodo ei congruebat ut cuncta minantia, cuncta invitantia, cuncta cruciantia superaret.

Juxta S. Doctorem, electi omnes, quamvis quando hic vivunt, pugnent contra concupiscentias peccatorum, non tamen serviunt peccato quod est ad mortem, quia credunt ea fide, quae per dilectionem operatur, & sic credunt usque in finem: credunt autem ea fide, quae per dilectionem operatur, & sic credunt usque in finem, quia liberantur gratia Dei, quam meruit eis secundus Adam, hoc est, quia & vocantur, quomodo eis aptum est, ut credant ea fide, quae per dilectionem operatur, & procuratur eis vitae terminus in iis circumstantiis, in quibus sic credunt. Unde gratia liberans, de qua hic loquitur S. Doctor, duo beneficia complectitur; nempe certam vocationem congruam meriti, & perseverantiae donum, seu vitae finem in statu justitiae procurandum. Haec gratia liberans coincidit cum vocatione secundum propositum: hoc enim propositum, secundum quod electos vocari docet Apostolus, & post eum Augustinus, adequatè sumptum, est actus quo Deus ab aeterno absolute & efficaciter decrevit & vocare electos, quomodo eis aptum erit, ut fidem, quae per dilectionem operatur, habeant, & eis providere ne eos aliter, quam in fide, quae per dilectionem operatur, manentes inveniat finis hujus vitae. Unde vocatio secundum propositum duo dicit, unum in recto, nempe motiones voluntatis congruas, & alterum in obliquo, nempe vitae finem electis procurandum tali tempore, quo scilicet in fide, quae per dilectionem operatur, manentes inveniuntur. Ex his patet responsio ad argumentum pro adversariis effortum, in quo perperam assumitur, quod gratia medicinalis, seu actualis gratia, qua electorum voluntas sanatur, quomodo ei aptum est, ut faciat perficiatque justitiam, sit adjutorium perseverantiae, quo electi non nisi perseverantes sunt, ut loquitur S. Augustinus: non enim aliud est, quam finalis perseverantia, hoc est, finis hujus vitae in statu justitiae.

Dices 3. S. Augustinus eod. cap. dicit Deum, perseverare vel non perseverare in statu innocentiae in Adam arbitrio reliquisse; Deum Adamo commississe arbitrium perseverandi in statu innocentiae. Ut ergo, inquit, non acciperet hoc donum Dei, id est, in bono perseverantiam primus homo, sed perseverare vel non perseverare in ejus relinqueretur arbitrio, tales vires habebat ejus voluntas, quae sine ullo fuerat instituta peccato, & nihil ex se ipsa concupiscentialiter resistebat, ut dignè tante bonitati & bene vivendi facilitati, perseverandi committeretur arbitrium: Deo quidem praesciente quid esset facturus injustè, praesciente tamen, non ad hoc cogente, sed simul sciente quid de illo ipse faceret justè. At hoc dicit S. Doctor per oppositionem ad electos, quibus proinde sentit non committi arbitrium perseverandi in statu justitiae, in quorum proinde libero perseverare vel non perseverare in statu justitiae sentit non relinqui arbitrio. Ergo S. Augustino hoc discrimen interest Adamum inter & electos, quod Adamus in statu innocentiae ad perseverandum non acceperit actuale gratiam ex natura sua irrepudiabilem, & irresistibiliter flecentem voluntatem ad volendum & faciendum bonum; electi verò accipiant.

Confirmatur haec consequentia. Nam 1. S. Doctor post verba laudata continuo subjicit isti: *Nunc verò postquam est illa magna peccati merito amissa libertas, etiam majoribus donis adjuvanda remansit infirmitas.* Quid autem sunt majora illa dona, quibus electorum infirmitatem adjuvari necesse est, nisi actuales gratiae ex natura sua irrepudiabiles, & irresistibiliter flecentes voluntatem ad bonum?

2. Expressè asserit electis non relinqui voluntatem suam. Si in tanta, inquit, infirmitate vite hujus... ipsis relinqueret voluntas sua, ut in adjutorio Dei sine quo perseverare non possent, manerent si vellent, nec Deus in eis operaretur ut vellent; inter tot & tantas tentationes infirmitate sua voluntas ipsa succumberet, & ideo perseverare non possent, quia deficientes infirmitate nec vellent, aut non ita vellent infirmitate voluntatis, ut possent.

Itaque juxta S. Augustinum, Deus electis non relinquit voluntatem suam, ut cum adjutorio gratiae perseverent si velint; sicut suam Adamo reliquerat in statu innocentiae, ut perseveraret si vellet. At Deum suam Adamo reliquisse voluntatem, &c. juxta mentem S. Doctoris est, Deum in statu innocentiae Adamo dedisse gratiam ad perseverandum idoneam, cui consentire vel dissentire, quacum velle vel non velle bonum, perseverare vel non perseverare posset pro arbitrio. Ergo pariter, juxta mentem Sancti Doctoris, Deum electis non relinquere voluntatem suam, ut, &c. nihil aliud esse potest, quam Deum electis ad perseverandum dare gratiam, actuale scilicet, cui non possunt non consentire, quacum non possunt non velle bonum, proindeque quacum non possunt non perseverare in statu justitiae.

Hinc 3. apertè affirmat, voluntatem electorum gratia divina indeclinabiliter & insuperabiliter agi. Subventum est igitur, inquit, infirmitati voluntatis humane, ut divina gratia indeclinabiliter & insuperabiliter ageretur, & ideo quamvis infirma, non tamen deficeret, neque adversitate aliqua vinceretur.

4. Addit, Deum Adamo dimisisse & permisisse, ut faceret quod vellet; electis verò donare, ut invictissime, quod bonum est velint, & hoc deferere invictissime nolint. Fortissimo quippe dimisit, inquit, atque permisit facere quod vellet: infirmis servavit, ut ipso donante, invictissime quod bonum est vellent, & hoc deferere, invictissime nolent. Adamo autem, juxta mentem S. Doctoris, Deus dimisit & permisit facere quod vellet, quia ad perseverandum in statu innocentiae non dedit ei adjutorium gratiae, cui non posset resistere. Ergo à contrario, juxta eundem; electis non dimittit facere quod velint, quia ad perseverandum in statu justitiae dat eis adjutorium gratiae, cui non possunt resistere. Item, juxta mentem S. Doctoris, Adamo Deus dimisit facere quod vellet,

veller, quia velle vel non velle relinquit in ejus arbitrio. Ergo à contrario, juxta eundem, Deus non dimittit electis facere quod velint, quia velle vel non velle non relinquit in eorum arbitrio, sed ita per gratiam suam movet eos ad volendum bonum, ut non possint illud non velle.

Resp. ad instant. neg. conseq. Nam in sensu S. Augustini, Deus perseverare vel non perseverare relinquit in arbitrio Adami; Adamo commisit arbitrium perseverandi in statu innocentiae, non quia dedit ei ad perseverandum actualem gratiam repudiabilem, seu, ut loquuntur, indifferentem & versatilem; hoc enim planè alienum est à mente S. Doctoris: sed quia dedit ei tantum gratiam illustrationis, neque immediate operatus est in ejus voluntate, quomodo aptum erat, ut justitiam permanenter veller; neque specialem erga illum adhibuit providentiam, qua lapsus ejus aut praeveniret, assumendo illum ad intuitivam sui visionem, antequam laberetur; aut impediret, impediendo ne tentaretur eo modo & in iis circumstantiis, in quibus per scientiam mediam praecebat esse lapsurus, si tentaretur.

E contra in sensu ejusdem Doctoris, Deus non committit electis arbitrium perseverandi, non relinquit in eorum arbitrio perseverare vel non perseverare in statu justitiae, quia non solum aperit illis quod latebat, sed etiam suave facit, quod non delectabat; non solum illorum intellectum illustrat, ut sciant quid appetere, quid vitare debeant, sed per coelestem quandam suavitatem, qua placet eis justitia, immediate operatur in eorum voluntate, quomodo eis aptum est, ut quod appetendum est appetere, & quod vitandum, est vitare velint efficaciter, & quia efficaciter volunt, possint potentia ad actum non reducibili tantum, sed reducenda: *Eis*, inquit S. Doctor cap. 12. *non solum dat adjutorium, quale primo homini dedit, sine quo non possint perseverare si velint; sed in eis etiam operatur & velle, ut quoniam non perseverabunt, nisi & possint & velint, perseverandi eis possibilitas & voluntas divinae gratiae largitate donetur. Tantum quippe Spiritu sancto accenditur voluntas eorum, ut ideo possint, quia sic volunt, ideo sic velint, quia Deus operatur ut velint.*

Deus igitur, juxta S. Doctorem, & electis dat supernaturalem illustrationem, sine qua velle non possunt, & per coelestem delectationem voluntatem eorum ita accendit, ut velint & efficaciter velint, & efficaciter volendo, possint potentia, quae ad actum reducitur: quare electi, Deo donante, & in eorum voluntatibus ineffabili modo operante ut velint, & ex propria determinatione velint efficaciter, re ipsa credunt ea fide, quae per dilectionem operatur: adde, & ut sic credant usque in finem, procurat illis, independentem ab illis, vitae terminum eo tempore, quo nonnisi sic credentes inveniuntur. Hic sensus est, quo juxta mentem S. Doctoris, Deus non committit electis arbitrium perseverandi in statu justitiae.

Ad primam partem confirmationis Resp. Majora illa beneficia, quibus electorum infirmitatem adjuvandam esse ait S. Augustinus, esse duo; nempe coelestem delectationem indeliberatam, qua Deus in eis operatur velle, voluntatem eorum inclinando & accedendo, quomodo ei congruit, ut velint; & vitae hujus exitum in iis circumstantiis, in quibus nonnisi in ea fide, quae per dilectionem operatur, manentes inveniuntur, illis procuratum.

Ad 2. part. R. Juxta mentem S. Doctoris, Deus non relinquit electis voluntatem suam; quia non solum per supernaturalem illustrationem ostendit eis, quid appetere, quid vitare debeant, sed etiam per coelestem delectationem operatur in eorum voluntate quomodo ei congruit ut velint, & efficaciter velint appetere quod appetendum, & vitare quod vitandum est. At verò Adamo innocenti relinquit voluntatem suam, quia ad perseverandum in statu innocentiae non aliam dedit ei actualem gratiam,

quam gratiam illustrationis, qua ostendebatur ei quid faciendum, quidve omittendum esset: neque per se, ut poterat, in ejus voluntate operatus est velle, immediate scilicet eam tangendo & movendo quomodo sciebat ei congruere, ut veller, & tantum veller, quantum opus erat, ut in statu innocentiae permaneret.

Ad 3. part. Resp. Has voces, *indeclinabiliter, insuperabiliter*, dici à S. Doctore non relatè ad voluntatem electorum, quasi agatur per gratiam irrepuabilem & insuperabilem ex natura sua, cujus proinde motioni non possit resistere, sed relatè ad tentationes & adversitates hujus vitae, à quibus vinci non potest. Itaque juxta mentem S. Doctoris, voluntas electorum gratia divina, quamvis repudiabili & frustrabili ex natura sua, indeclinabiliter & insuperabiliter agitur, quatenus per divinam gratiam, licet ex natura sua repudiabilem & frustrabilem, ita congruè movetur & inclinatur ad volendam & efficaciter volendam justitiam, ut eam re ipsa velit, & velit efficaciter, atque ita ab ea volenda non magis deterri possit tentationibus & adversitatibus hujus vitae, quam potest idem simul velle & non velle, idem simul velle efficaciter & non velle efficaciter, quod tamen absolute repugnat.

Ad 4. part. Resp. Juxta mentem S. Doctoris, Deus Adamo innocenti dimisit atque permisit facere quod veller, quia in ejus voluntate non operatus est, ut hoc potius quam illud veller, adeoque in ejus voluntate non operatus est, ut hoc potius, quam illud faceret; sed eum tantum divina luce colustravit, ut videret quid velle & facere deberet. Electis verò non dimittit facere quod velint, quia donat illis ut quod bonum est velint invictissime, hoc est, efficacissime, & hoc deserere invictissime seu efficacissime nolint: donat autem, voluntatem eorum ad volendum, non irresistibiliter, sed congruè flectendo & inclinando, atque ita congruè flectendo & inclinando, ut velint, & tantum seu tam efficaciter velint, tantoque ardore diligat quod bonum est, ut ab ejus prosecutione deterri non possit ulla vitae hujus tentatione vel adversitate: haec enim vox, *invictissime*, non ad voluntatem refertur, sed ad tentationes & adversitates hujus vitae, ut jam observatum est de his vocibus, *indeclinabiliter, insuperabiliter*.

Ad faciliorem textus S. Doctoris intelligentiam hic observo obiter, adjutorium perseverantiae, vel, si vis, gratiam liberantem, electorum propriam, cum apud S. Doctorem duo dicat, nempe victricem delectationem, & donum perseverantiae finalis, hoc est, vitae terminum in statu justitiae certo & infallibiliter procurandum; ab eodem S. Doctore modò adaequatè sumi pro delectatione victrici, & dono perseverantiae finalis; modò inadaequatè sumi, & cum inadaequatè sumitur, modò sumi pro sola delectatione victrici, qua voluntas electorum non irrepuabilem, sed congruè movetur ut velint, & efficaciter velint quod bonum est, modò pro sola finali perseverantia, quae cum data fuerit, nonnisi perseverantes facit, & est à statu peccabilitatis ad impeccabilitatis statum transitus.

Dices 4. S. Augustinus cap. 12. asserit Adamum peccando amisisse merita de quibus gloriari posset; adeoque electos in praesenti statu non in se, sed in Domino tantum, non de meritis suis, sed tantum de gratia liberantis gloriari posse. At hoc non asserit S. Doctor, nisi quia putat, Adamum peccando amisisse libertatem contrarietatis, & vim se ipsum cum gratia repudiabili quantumcumque magna determinandi ad bonum volendum & agendum; adeoque ad bonum volendum & agendum electos indigere gratia determinante & necessitante. Ergo ex S. Doctore, gratia Adamo data in statu innocentiae, & gratia, quae datur electis in statu naturae lapsae, inter se differunt in eo, quod haec sit determinans & necessitans; illa verò non esset.

Verba S. Doctoris sunt haec: *Placuit Deo, quo*
max

maximè humane superbiam præsumptionis extingueret, ut non gloriatur omnis caro coram ipso ... Unde autem non gloriatur caro coram ipso, nisi de meritis suis? quæ quidem potuit habere, sed perdidit: & per quod habere potuit, per hoc perdidit, hoc est, per liberum arbitrium, propter quod non restat liberandis nisi gratia liberantis. Ita ergo non gloriatur omnis caro coram ipso. Non enim gloriatur iniusti, quia non habent unde: nec iusti, quia ex ipso habent unde.

Resp. neg. min. Itaque juxta mentem S. Doctoris, Adamus in statu innocentie poterat habere merita, de quibus aliquo modo gloriari posset, non præcisè, quia cum gratia repudiabili poterat se ipsum determinare ad bonum volendum & agendum sicut oportet, sed quia bonum velle & agere, sicut oportet, ex propria determinatione poterat cum gratia repudiabili, quæ se teneret tantum ex parte intellectus, & quia non erat indignus, cum non haberet peccatum, propter quod indignus esset; imò quæ statui, in quo gratuito conditus fuerat, debebatur. Adamus ad merendum in statu innocentie indigebat sola gratia illustrationis: cum enim voluntas ejus propter donum integritatis sana & robusta esset, non indigebat inspirationis gratia, quæ sanaretur & corroboraretur ad bonum volendum & agendum sicut oportet: unde ad bonum volendum & agendum sicut oportet, accepta illustrationis gratia, sibi cum infusus, quibus instructa erat, habitibus sufficiebat, adeoque quod vellet & ageret bonum sicut oportet, sibi speciali quodammodo attribueret poterat, atque ita poterat aliquo modo gloriari de meritis suis.

In statu verò naturæ lapsæ nemo est, qui gloriari possit de meritis suis. 1. Enim iniusti non possunt, quia merita non habent, aut certè non habent nisi mortificata. 2. Nec possunt, qui iusti sunt, quia ad bonum volendum & agendum sicut oportet, adeoque ad merendum, indigent gratia Dei liberantis, hoc est, voluntatem eorum sanantis, corroborantis, & à servitute concupiscentiæ eximentis per cœlestem delectationem, quæ suave facit ei bonum salutare, quod alioqui propter concupiscentialem morbum ex originali peccato contractum fastidiret. Unde iusti non de suis meritis, sed de gratia liberantis, & liberando donantis merita illa gloriari debent.

Electi non possunt gloriari de meritis suis, quia mereri non possunt, propriè scilicet & de condigno, nisi sint in statu iustitiæ, ac proinde nisi prius misericorditer à servitute peccati transferantur ad libertatem filiorum Dei, & cum iusti sunt, ad merendum indigent gratia, quæ det non solum posse velle & agere, sed etiam ipsum velle & agere; quæ non solum illustret intellectum, ut sciant quid appetere, quid vitare debeant, sed etiam voluntatem ipsam sanat & corroboret, ut quod appetendum, quodve vitandum esse cognoverint, appetere vel vitare valeant; quæ non solum sit illustratio, sed etiam inspiratio, seu cœlestis quædam suavitas, quæ bonum salutare suave fiat voluntati, quomodo ei congruum est, ut illud efficaciter velit, & opereatur sicut oportet.

Hoc adhuc clariùs dicit S. Doctor paulò inferiùs: *Ac per hoc, inquit, nec de ipsa perseverantia boni voluit Deus Sanctos suos in viribus suis, sed in ipso gloriari: qui eis non solum dat adiutorium, quale primo homini dedit, &c.* Verba jam superiùs laudata sunt. Itaque, juxta S. Doctorem, electi non debent gloriari de meritis suis, non quod non possint etiam cum gratia se ipsos determinare, atque ita indigean gratia determinante & necessitante ad bonum volendum & agendum sicut oportet, sed quia ut ad bonum volendum & agendum sicut oportet, se ipsi determinent, propter ortam ex originali culpa infirmitatem, majoribus donis adjuvandi sunt, & indigent potentiore gratia, quæ non solum perditam reparat libertatem, & det posse velle & agere quod bonum est,

sed etiam in eis operetur ut velint & agant; operatur autem, voluntatem eorum non antecedenter & irresistibiliter applicando, sed movendo, inclinando, delectando quomodo ei congruit, ut ex suis simul & ex ipsius gratiæ eam sanantis & corroborantis viribus se ipsa determinet ad volendum & agendum bonum sicut oportet. Et verò gratia, quæ electi ad merendum indigent, in eorum voluntate non operatur tantum ut velint, sed etiam ut velint liberè & ex propria determinatione: at non potest operari ut sic velint, nisi voluntatem eorum congruè movendo: voluntatem enim antecedenter & irresistibiliter ad alteram partem contradictionis obligatam, velle liberè, & ex propria determinatione, evidenter repugnat.

Dices denique S. S. Augustinus cap. 11. docet hominem in statu naturæ lapsæ non habere libertatem indifferentiæ circa bonum & malum. Ergo dicendus est per gratiam illam, quæ electi ad bene volendum & agendum indigent, intelligere gratiam voluntatis non congruam tantum, sed determinantem, & irresistibiliter applicantem ad volendum & agendum.

Prob. ant. Nam 1. loquens de Adamo innocente, sic ait: *Possit perseverare si vellet: quod ut nollet, de libero descendit arbitrio, quod tunc ita liberum erat, ut bene velle posset & male.* Atqui his verbis S. Doctor opponit liberum arbitrium hominis innocentis libero arbitrio hominis lapsi. Ergo liberum arbitrium hominis lapsi non ita nunc liberum est, ut bene velle possit & male. Ergo liberum non est libertate contrarietatis, juxta S. Doctorem.

2. Sic loquitur: *Quid erit autem liberius libero arbitrio, quando non poterit servire peccato, quæ futura erat & homini, sicut facta est & Angelis sanctis merces meriti? Nunc autem per peccatum perdit bono merito in his qui liberantur, factum est donum gratiæ, quæ merces meriti futura erat.* Ergo juxta S. Doctorem, impeccabilitas, quæ beati fruuntur in cœlo, adeoque cœlestis gloria fuit merces sanctis Angelis, quia nimirum, ut jam dixit superiùs, Angeli sancti steterunt per liberum arbitrium, & ita stando meriti sunt cœlestem gloriam.

Similiter gloria cœlestis fuisset merces Adamo, si steteret, quia similiter steteret per liberum arbitrium, & stando gloriam cœlestem meritis esset. At in his qui liberantur, hoc est, in electis, factum est donum gratiæ, quod Angelis sanctis fuit, & homini innocenti fuisset merces; hoc est, gloria cœlestis non merces est, sed gratia donum electis, quia nimirum non stant per liberum arbitrium: non stant autem, quia illud perdidit, & perdendo perdidit bonum meritum, hoc est, vim merendi, qualem habuerunt Angeli sancti, cum essent in via, & qualem habuit Adamus, cum esset in statu innocentie.

Resp. ad inst. neg. ant. Ad 1. prob. neg. Quod S. Augustinus verbis laudatis opponat liberum arbitrium hominis innocentis libero arbitrio hominis lapsi: opponit enim illud tantum libero arbitrio Angelorum, & hominum beatorum. Patet ex contextu, ubi sic legitur: *Ut nollet (Adamus,) de libero descendit arbitrio, quod tunc ita liberum erat, ut bene velle posset & male. Quid erit autem liberius libero arbitrio, quando non poterit servire peccato? ... Potuit non peccare primus homo, potuit non mori, potuit bonum non deferere ... Prima libertas voluntatis erat, posse non peccare: novissima erit multò major, non posse peccare. Prima immortalitas erat, posse non mori: novissima erit multò major, non posse mori. Prima erat perseverantia potestas, bonum posse non deferere: novissima erit felicitas perseverantia, bonum non posse deferere.* Vides S. Doctorem statum innocentie non hominum lapsorum, sed beatorum statui opponere.

Ad 2. prob. Resp. S. Doctorem non aliud velle, quam perseverantiam finalem fuisse meritum in bonis Angelis, & quod fuisset similiter meritum in Adamo, si perseverasset in statu innocentie. Ratio est, quia perseverare vel non perseverare usque in finem

finem, fuit in potestate bonorum Angelorum: unde cum re ipsa finaliter steterint, steterunt per liberum arbitrium, hoc est, steterunt, quia voluerunt stare. Similiter in potestate Adami fuit, usque in finem perseverare vel non perseverare in statu innocentiae, hoc est, perseverare vel non perseverare in statu innocentiae, donec ad coelestem beatitudinem seu intuitivam Dei visionem assumeretur: unde si re ipsa steterit usque in finem, per liberum arbitrium, seu quia voluisset steterit, adeoque meritorie steterit.

In electis est contra, juxta S. Doctorem, perseverantia finalis non est meritoria, quia non est in illis libera. Ratio est, quia perseverare vel non perseverare usque in finem in statu iustitiae non est in eorum potestate: perseverant enim usque in finem in statu iustitiae, quia moriuntur eo tempore, quo iusti inveniuntur. At mori vel non mori eo tempore, quo iusti inveniuntur, vel, si vis, mori eo tempore quo iusti inveniuntur, potius quam alio quo inveniuntur iniusti, non est in eorum potestate, sed in potestate solius Dei, cuius est unicuique hominum vitae terminum praescribere: unde moriuntur eo tempore quo inveniuntur iusti, non quia ipsi volunt & eligunt eo tempore mori, sed quia Deus misericorditer vult illis procurare, & illis procurare, ut moriantur eo tempore; atque ita finaliter perseverant, non quia volunt, sed quia Deus vult, & donat illis finalem perseverantiam: non igitur per liberum arbitrium, adeoque nec meritorie perseverant finaliter. Per peccatum igitur primi parentis perdidit bonum meritum perseverantiae finalis, quia per peccatum primi parentis perdidit potestatem finaliter perseverandi vel non perseverandi pro arbitrio. Hinc quod in Angelis bonis merces fuit etiam relatè ad finalem perseverantiam, nempe gloria coelestis, relatè quoque ad perseverantiam finalem est purum gratiae donum in electis. Ratio disparitatis est, quia in Angelis bonis perseverantia finalis fuit meritum. Merito autem correspondet merces; & quod merito retribuitur, retribuitur ut merces. At in electis perseverantia finalis est purum gratiae donum. Dono autem gratiae quod redditur, non potest esse, nisi gratiae donum.

DISPUTATIO III.

De gratia efficaci.

ARTICULUS I.

Exponitur doctrina Janfenii circa Gratiam efficacem.

1. **A** Pud Janfenium gratia medicinalis & efficax inter se convertuntur: ita ut omnis gratia medicinalis sit gratia efficax, & omnis gratia efficax sit gratia medicinalis. Patet ex libro 2. de gratia Christi Salv. cap. 4. ubi asserit Janfenius gratiae medicinalis adiutorium tale esse, ut faciat annuere, & influere, & velle voluntatem: hoc ipso quo datur, simul usum ejus & influxum potestatis dari; quia est hoc ipsum quod suapte efficacia facit influere facultatem, nec facultatis ipsius libero arbitratui subjacet, sed invictè facit ut hoc vel istud arbitrium arbitretur & velit: ipsum bene velle fastidienti egrotique voluntati tribuere: invictissime facere ut velit voluntas, & à voluntate non deferatur.

2. Janfenius gratiam medicinalem adequatè constituit in coelesti suavitate, seu delectatione, qua bonum voluntati suaviter placet. Patet ex libro 4. de gratia Christi, cap. 1. ubi ait, ex omnibus S. Augustini operibus perspicuè videri, gratiam istam Christi Salvatoris medicinalem, quam efficacem Schola vocat, non aliud esse, quam coelestem quandam atque ineffabilem suavitatem; seu spiritalem delectationem, qua voluntas prevenitur & flectitur ad volendum faciendumque quicquid eam Deus velle & facere constituerit. Unde juxta Janfenium, praeter hanc

suavitatem, seu delectationem, non est alia vera Christi gratia.

3. Coelestem hanc delectationem, in qua sola gratiam medicinalem consistere vult Janfenius, in actibus vitalibus & indeliberatis complacentiae & desiderii constituit. Patet ex eodem libro, cap. 11. ubi sic loquitur: *Dicimus igitur delectationem istam seu suavitatem, in Augustino celebrem, esse partim primum illum & indeliberatum affectum animae, qui aeternalis complacentia est, partim etiam & crebro secundum, qui desiderium indeliberatum dicitur, quibus anima ita suaviter ac delectabiliter in bonum appetendum rapitur, ut voluntas ei actu libero consentiat, ac bonum diligat, tanto vehementius, quanto fortius illis actibus rapitur.*

4. Docet Janfenius voluntatem non posse amplius quidquam velle sine praevia delectatione. Patet ex eodem lib. cap. 7. ubi ait: *Voluntas sine delectatione velle aut moveri nullo pacto potest, quod sane respectu cujuslibet operationis locum habet.* Superius dixerat: *Ex quo consequenter fit, ut si illa desit (delectatio coelestis,) voluntas veluti torpens ac mortua, nihil omnino boni amplecti possit: quemadmodum etiam è contrario nihil in carnalibus diligendo prosequi potest, nisi quod eam ante delectaverit.*

5. Docet insuper, voluntatem bonum velle non posse, nisi delectatio coelestis major & intensior sit terrena delectatione; nec vicissim posse velle malum, nisi delectatio terrena major sit & intensior coelesti delectatione. Patet ex eodem lib. c. 6. *Ex his, inquit, jam perspicuè intelligitur, tanctoperè esse necessariam istam delectationis divinae gratiam, quando cum terrenarum rerum temptationibus ac delectationibus dimicamus, ut nisi major fuerit, quam terrena, qua noster affectus detinetur, fieri non possit, quin propriae voluntatis infirmitate vincamur.* Major enim delectatio nunquam sanè delectatione minore superabitur, sed eam sequetur animus, qua magis eum afficiendo suavitatem detinuerit.

6. Docet Janfenius, voluntatem sive bonum sive malum, quod amplius eam delectat, necessario velle, adeoque ad malum ab intensiore delectatione terrena, & ad bonum ab intensiore delectatione coelesti determinari & necessitari. Patet ex eodem lib. cap. 9. *Ille conflictus delectationum, inquit, qui sopiri non potest, nisi altera alteram delectando superaverit, & eo tantum animae pondus vergat. Quod enim amplius delectat, secundum id operemur necesse est.* Vigente enim (hoc est, praedominante) delectatione carnali, impossibile est, ut virtutis ac honestatis consideratio praevaleat. Juxta Janfenium, praedominante terrena delectatione, voluntatem velle bonum impossibile est. Quare? Certè quia juxta eundem, voluntas per praedominantem terrenam delectationem antecederet & irresistibiliter determinatur, adeoque necessitatur ad volendum malum, juxta illud Augustini, interprete Janfenio: *Quod amplius nos delectat indeliberatè, secundum id velimus & operemur necesse est.* Superius c. 7. dixerat Janfenius: *Delectationem omnis operationis secuturè mensuram statuit (Augustinus) succinctissime, clarissime, absolutissimeque pronuncians: Quod amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est: nimirum quia id quod amplius nos delectat, etiam amplius velimus ac diligamus necesse est: tamò enim quidque vehementius volumus, quanto delectamur ardentius: quod autem magis volumus ac diligimus, secundum id operemur necesse est.* Unde quemadmodum hic dicit necesse esse, ut secundum id operemur, quod amplius nos delectat; ita paucis interjectis, in eodem loco adjicit necesse esse, ut id operemur atque sectemur, quod amplius dilexerimus, quia videlicet naturali ordine, ex delectatione dilectio, ex dilectione operatio consequitur.

7. Docet Janfenius voluntatem, quamvis ad malum à praevalente terrena delectatione, & ad bonum à praevalente delectatione coelesti necessiteretur, esse nihilominus liberam libertate arbitrii; imò cir-